

A NAP INTERJÚJA Kövér Lászlóval, a Fidesz parlamenti képviselőjével

„A nemzedékváltás a magyar demokrácia és modernizáció egyetlen esélye”

Az elmúlt két évben a magyar közélet szélsőségesebbé vált — mondja Kövér László. A Fidesz választmányi tagja szerint csak reménykedni lehet, hogy a következő választási kampány nem lesz sokkal visszataszítóbb, mint az 1990-es volt. Véleménye szerint a magyar demokrácia egyetlen esélye, hogy megváljék azoktól a politikusoktól, akik nem képesek pragmatikus és racionális kérdésekre ugyanilyen választ adni. Mint a parlament nemzetbiztonsági bizottságának elnöke, úgy véli, hogy valamilyen ügynöktörvényre mielőbb szükség van. Am a kérdés parlamenti lezárásán túl az is szükséges, hogy a politikai erők belássák: ez a kérdés nem robbantható föl politikai bombaként, hiszen ez nemcsak az ellenkező oldalon állók pozícióit gyöngítené, hanem a demokráciáét is.

— Több mint két esztendő telt el a parlamenti választások óta. Mennyire elfogadott ma Magyarországon a politika, milyennek látja a politikai intézmények tekintélyét?

— A politikai intézmények — és általában az intézmények — tekintélye Magyarországon alacsony. Ennek számos összetevője van, aminek alapos elemzését csak politológiai vagy szociálpszichológiai tanulmányokban lehetne elvégezni. A rövid válasz: annyira hiteltelenek ezek az intézmények, mint amennyire a bennük dolgozó emberek. Mint politikusként nyilvánvalóan a politikusok felelősségét kell kiemelni. Persze ez a felelősség

azt, hogy egyedül a politikusok felelősek a mára kialakult helyzetért. Természetesen számos adottság, a tömegtájékoztató, valamint múltbéli tényezők is közrejátszottak abban, hogy ez a tekintély alacsony. Többek között például, hogy az emberek a demokratikus intézményrendszer megépülése idején érezték talán a legsokkolóbban az utóbbi harminc évben az egzisztenciális kiszolgáltatottság fenyegetését, a munkanélküliség drasztikus emelkedését, az inflációt, az elszegényedést, a tömeges emigrációt. Ez nyilvánvalóan olyan körülmény, amit a politikusok nem tudtak kiküszöbölni, és nem hiszem, hogy bármely etől eltérő személyi összetételű parlament vagy kormány alapvetően — és itt aláhúznám az utóbbi szót — más helyzetet tudott volna elérni ebben az országban. A békés rendszerváltásból eredően az új tekintély kialakulása nem egy csapásra következik be, ez hosszú folyamat. A többé-kevésbé történelmi esetlegességgel kiválasztott politikai elit viszonylag szabadon dönthetett arról, hogy mit ír a választásokat követő új korszak lapjaira. Ahogyan a politikai elit megnyilvánult, ahogyan a parlamenti képviselők viselkedtek, az tudatosult az emberek többségében „a demokráciaként”. És az, hogy az emberek fejében a parlament ma nem feltétlen pozitív képzeteket társít a szövegekkel, megmutatja: ez a társaság nem vizsgálódott eléggé jól.

— Mely politikusi attitűdök játszottak közre ennek a nem igazán hízelgő képek a kialakulásában?

— Szerintem két szélső pólusa van a társadalomról való gondolkodásnak. Az egyik szélsőség úgy gondolkodik és gondolkozik ma is, miként a Fidesz a rendszerváltást megelőzően, hogy úgy kell viselkedni, mintha ebben az országban száz vagy kétszáz éve stabil demokrácia lenne, és ezenkívül semmi másra nem szabad tekintettel lennünk, a demokrácia erősítéséhez

elegendő ezeknek a példának a felmutatása. A másik póluson lévők azt mondják: van egy olyan folyamatosság a magyar történelemben, a magyar politikai közgondolkodásban, a magyar kultúrában, amelyet az elmúlt negyven év kommunista diktatúrája egy vékony réteggel ugyan lefedett, de ha ezt a réteget eltávolítjuk, ugyanazok az értékrendszerek, reflexek, beidegződések újra működésbe hozhatók, hiszen ugyanaz a társadalom van alattuk, mint 1947-ben vagy az 1930-as években. Ergo, azokkal a hívószavakkal kell operálni, amelyek megszólítják „a mélyben szunnyadó magyarságot”, és alkalmazkodni a jelenkori politikai kultúrához és értékrendszerhez, mert így lehetünk sikeresek. Számomra mind a két gondolkodás rendkívül ellenszenves, és tévutakra visz. Ebben látom a gyökereit az alábbi hangnemtől, kicsinyes vitákból, kicsit szűkebb stílusnak is, ami érződött a parlament eddigi működésében is, és amit a választópolgárok nem díjaztak.

— Itt a stílusra utal... Szélsőségesebbé vált-e tartalmában is a parlamenti politizálás? Ön két-három hónappal az új Országgyűlés megalakulása után egy nyilatkozatában úgy vélekedett: tévedtek, amikor azt állították, hogy a magyar parlamentben nem került be szélsőségre hajlamos politikai erők. Akkor az FKGP néhány megnevezésére célozott...

— Arra a kérdésre, hogy szélsőségesebbé vált-e közéletünk, egyértelmű igen a válaszom. A szélsőséges tendenciák jelen pillanatban tagadhatatlanul inkább jobboldalról jelentkeznek. Még akkor is, ha egyesek igyekeznek ezt a veszélyt viszonylag szabadon dönthetett arról, hogy mit ír a választásokat követő új korszak lapjaira. Ahogyan a politikai elit megnyilvánult, ahogyan a parlamenti képviselők viselkedtek, az tudatosult az emberek többségében „a demokráciaként”. És az, hogy az emberek fejében a parlament ma nem feltétlen pozitív képzeteket társít a szövegekkel, megmutatja: ez a társaság nem vizsgálódott eléggé jól.

— Mely politikusi attitűdök játszottak közre ennek a nem igazán hízelgő képek a kialakulásában?

— Szerintem két szélső pólusa van a társadalomról való gondolkodásnak. Az egyik szélsőség úgy gondolkodik és gondolkozik ma is, miként a Fidesz a rendszerváltást megelőzően, hogy úgy kell viselkedni, mintha ebben az országban száz vagy kétszáz éve stabil demokrácia lenne, és ezenkívül semmi másra nem szabad tekintettel lennünk, a demokrácia erősítéséhez

ban, lemorzsolódtak. A közélet általában is szélsőségesebbé vált. Előre rettegek az 1994-es választási kampány stílusától és hangnemétől.

— Ha már a következő választást említette... Lát-e esélyt újabb politikai erők parlamentbe kerülésére?

— Megítélésem szerint a parlamenten kívüli pártok jóval kisebb eséllyel indulhatnak, mint azok, amelyek az elmúlt négy évben kiépíthették infrastruktúrájukat, publicitáshoz juthattak. Mondom ezt annak ellenére, hogy a parlamenten kívüli pártok mellett szívesen frisseségük, továbbá „szűzességük”, hogy nem kellett részt venniük a megelőző ciklus — durva felhangoktól sem mentes — politikai csatározásaiban. Néhányuk esélyét főleg a parlamenti pártok dilettantizmusa, felelőtlensége növelheti.

— Konkrétan mely pártok reménykedhetnek?

— Egyrészt az MSZMP, amely az elmúlt választásokon is megközelítette a négyszázalékos küszöböt. Nagy kérdés, hogy a négy év nem lendíti-e túl szimpatizánsaik tábort ezen a küszöbön. Azt hiszem, hogy nem, mert valószínűleg a munkáspárt szavazótáborának egy része „az erősebb szavazatot” elve alapján az MSZP-t fogja támogatni. Másrészt két újonnan szerveződő pártot, a Pozsgay-féle Nemzeti Demokrata Szövetséget, illetve a Palotás-féle Köztársasági Pártot tekintem emlegetni. Pozsgay és Bíró pártjának esélyeit csökkenti, hogy a hosszan tartó beharangozás után sem tűntek fel új egyéniségek az NDSZ-ben, kiterjedt pártvezetéséről sem beszélhetünk, és a pártot fémjelző embereket sem tartom alkalmasnak ütöképes párt megszervezésére. Az esetlegesen létrejövő Palotás-féle pártnak nagyobbak az esélyei. Különösen, ha — miként a jelek mutatják — összefog az Agrárszövetség maradékával, hiszen az ASZ végül is kiépült, egy választáson már viszonylag jól szerepelt párt. Palotásék pénzt is tudnak mozgósítani a vállalkozói-banki szférából, a nyilvánosság felé is próbálnak tájékozódni. Am mindkét párt bekerülését eddigi megnyilatkozásaik alapján veszélyesnek tartanám, az MSZMP-ről nem is beszélve.

— Mire alapozza ezt a véleményét?

— Az 1990-es választásokon az ígéretető pártok közül gyakorlatilag egy sem került be a parlamentbe, leszámítva a kisgazdapártot. Am az FKGP további sorsa részben függött Torgyán Józseftől, aki bizonyos választói kört megnyert ugyan, de személyiségének súlyos korlátai vannak ahhoz, hogy széles választói rétegek hinni tudjanak neki. Ezzel szemben Pozsgay Imre és Palotás János rendelkezik azzal a politikai magánvéleménnyel, ami a közre csupán. Ennek ellenére az MDF-ben még van egy olyan mag, illetőleg a párt múltjában vannak olyan tartalékok, amelyek segítségével a párt visszafordítható a csurkai irányból, akár pártszakadás, akár más módon. Am az ember ilyen csak félve jelentheti ki, mert okvetlenül rásütik, hogy politikai ellenfelének szétverésére játszik. Nem hiszem, hogy a magyar társadalom szempontjából okvetlenül előremutató lenne az MDF felbomlása, hiszen a demokrácia stabilizálását is súlyosan érintené.

A másik nagy párt, az SZDSZ is hosszú ideje gondokkal küzd. Hogy ezek a problémák miként oldódnak meg, azzal mindképpen meg kell várni a szabaddemokraták őszi küldöttgyűlését. Most úgy látom, hogy az SZDSZ stabilizálódik, a felbomlás veszélye messzebbre került, mint néhány hónapja, de a stabilizálás egyúttal a problémák koncentrációját is jelentette. A szabaddemokraták nem tudtak igazán választ találni arra, hogy mi okozta az SZDSZ hihetetlenül gyors negatív karrierjét. Hogyan lehetséges, hogy az induláskor legtöbb képviselővel rendelkező, legnépszerűbb ellenzéki párt — melynek elég lett volna csak

szocialistákat. Az egyik fontos trend az MSZP erősödése. Az időközi választások tapasztalatai alapján nem zárható ki, hogy az MSZP jelentősen növeli mandátumai számát és közepes pártként beleszól a koalícióalkotásba.

— Elképzelhetőnek tartja-e bármelyik parlamenti párt átrendeződését?

— A Csurka-tanulmány után az MDF mibenléte olyan kérdés, amire okvetlenül válaszolni kell. Nem férhet meg egy pártban a Csurka-féle prefasiszta vonal azokkal az emberekkel, akik magukról azt állítják, hogy nemzeti liberálisok. Illetőleg megférhet, de akkor az utóbbi állítás csupán szólam, és a pártot úgy kell elkönyvelni, melynek ideológiáját és stratégiáját Csurka István szabja meg. A saját demokratikus gondolkodását valamelyest is komolyan vevő ember, illetve politikai

— Rátérve saját pártjára, a Fideszre. Önök februári kongresszusukon deklarálták: a Fidesz kormányzóképes alternatíva. A Fidesz régóta főlényen vezet a közvélemény-kutatók párttoplistáin. Ez a népszerűség azonban az időközi vá-

lasi hibák — kívül szerepet játszott, hogy az emberek komolyan vehető vélemény-kutatásban a legnagyobb személyiségekre, pártokra szavaznak, és be kell látni, e téren most vereséget szenvedtünk. Ebben semmi új nincs, hiszen 23 képviselőnk közül csupán másfél jutott be egyéni választókerületből (Szajer József Sopronban, én pedig Fidesz — SZDSZ közös jelöltjeként Pápan). Akkor az is látszott, hogy az emberek szívesebben szavaznak a fiatalokra általában, tehát listán, mint konkrétan.

— Nyilván ezen a képen változtatni kívánunk.

— Azt gondolom, hogy ezen a téren némi előrelépés tapasztalható. Árnnyalja a képet, hogy az időközi önkormányzati választásokon több képviselőnk jutott be, bár kétségtelen, a közvélemény-kutatók párttoplistáiban inkább az időközi parlamenti választások állnak. Több megyében

fajta politikai mentalitás, kultúra, amelyet Magyarországon a filozófus értelmiség képvisel akár az egyik, akár a másik oldalon, előbb-utóbb szükség szerint ki fog pusztulni a politikából. Ezt nagy bizakodással jelentem ki, mert szerintem a magyar demokrácia és modernizáció egyetlen esélye, hogy megváljék azoktól a politikusoktól, akik nem képesek pragmatikus és racionális kérdésekre ugyanilyen választokat adni. És ez nemcsak a politikára, de a gazdaságra is a társadalom más területeire is vonatkozik.

— Nemrégiben azt nyilatkozta, hogy a következő két évben Orbán Viktor a Fidesz első számú jelöltjeként nincs alternatívája. Ez a hierarchizálódás nem okoz-e sérülő-döntést, rivalizálást a korábban egyenlő vezetői között, és mennyire elfogadott ez a „lapleostás” a Fideszben?

— Azt hiszem, azt nem kell magyarázni, miért van szükség első emberre egy pártban, jól mutatja ezt az 1990-es választás is. Ami pedig a kérdés másik részét illeti, azt gondolom, hogy akik az elmúlt két-három évben közelről figyelték annak a magának a tevékenységét, politizálását, amely a Fidesz fazonját meghatározó embereire — azok számára nem lehet vitás, hogy Orbán Viktor alkalmas elsősorban a párt vezetésére. Képes a pártot szervezni, egy napot szinte végig dolgozni, koncepciót adni és azt hitelesen megjeleníteni, maga körül olyan munkatársi csapatot szervezni, amely elfogadja. Ez személyes véleményem, de úgy látom, hogy egy körön belül közvélekedésnek is tekinthető.

Személyes rivalizálás a Fideszben volt, van és lesz.

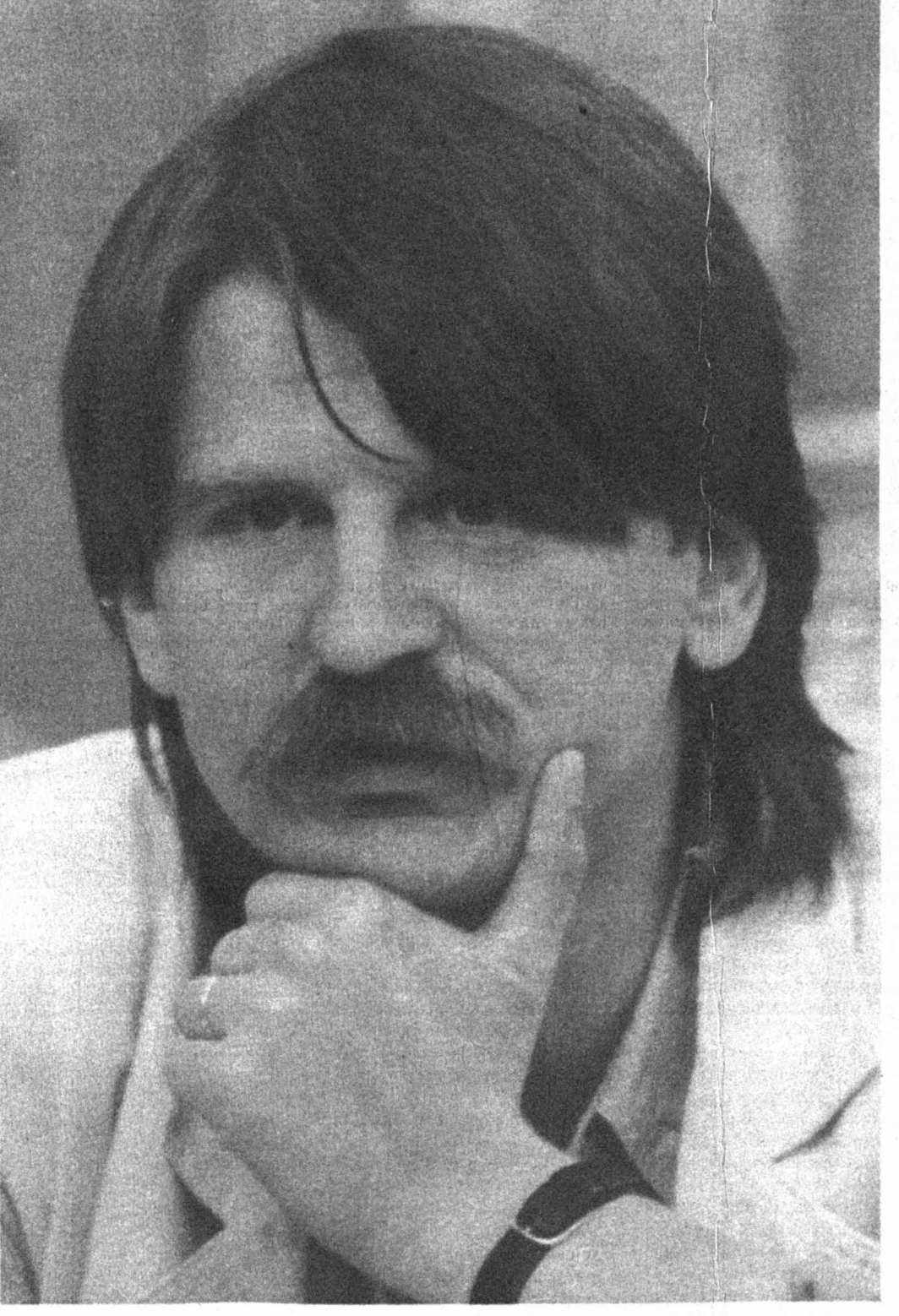
— Ez azonban minden egészséges szervezetben van, mert hiánya megakadályozza, hogy újabb és újabb kihívások érjék azokat az embereket, akiknek munkájától a szervezet léte függ. A kérdés inkább az, hogy ezeket a személyes ambíciókat milyen keretek között, módszerrel és stílusban sikerül nyugvóponttra juttatni. Azt hiszem, nálunk ez a kérdés nem okoz gondot, szemben más pártokkal, ahol az a baj, hogy néhány magát politikusként hívó közszereplő saját személyes karrierjét fontosabbnak gondolja, mint annak a pártnak a létét, amely a közszereplésre lehetőséget adott neki. Hozzátenném persze, hogy a személyi ambíciók nem úgy általában szoktak felszínre kerülni, hanem ahhoz politikai alternatíva is kell, és ezek az ambíciók még az FKGP-ben is politikai mértékben jelentek meg. Nálunk nincsen olyan alternatíva, amely megkérdőjelezné a szervezetben lévő alapvető konszenzust.

— Az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottságának elnökének ritkán és meglehetősen visszafogottan nyilatkozik. Úgy látszik, nem igazán kedveli a fecsegést. Ugyanakkor újra és újra az érdeklődés homlokterébe kerül az „ügynöktörvény”, amiben nehezen tudnak dűlőre jutni. A törvény elfogadásának elodázása nem okoz-e idővel belpolitikai konfliktust, sőt nem fenyeget-e azzal — mint erre a régió más országaiiban már volt példa —, hogy egyesek választási bombaként próbálják felrobbantani?

— A nemzetbiztonsági területtől függetlenül azt gondolom, hogy az ember minél többet nyilatkozik, minél többet beszél, annál nagyobb esélyt ad magának a hibázásra, aminek következményeivel utólag kell szembesülnie. A megfontolt-ság sohasem árt. Valamilyen törvényre pedig mielőbb szükség van, hiszen az esély valóban megvan arra, hogy ellenkező esetben ez politikai bomba lesz a következő választásokon. Ehhez azonban nagyvonalú ponton jussunk a III/III-as törvény vitájára. Az is kell, hogy politikai élet szereplői belássák: bármely olyan bomba, amely csak arra jó, hogy bizonyítékok nélkül megrágalmazza a politikai ellenfeleket, az nemcsak az ellenkező oldalon lévő pozícióit rombolja, hanem az egész demokráciát is, miként tette Csehszlovákiában, Németországban és Lengyelországban is. Közös érdeke tehát a politikai élet szereplőinek, hogy ebből ne csináljanak választási kampányt.

— Elképzelhetőnek tartja-e nemzedékváltást a magyar politikában? Fialatodhat-e a politika elit?

— Megítélésem szerint közelíteni fog a legidősebb és a legfiatalabb képviselők kora, és csökken a képviselők korátalaga is. Egyrészt azok a politikusok, akik 1990-ben történelmi elégtelenségek miatt kapták meg a sorstól a lehetőséget a politikába való visszatérésre, a következő ciklusban már nem lesznek olyan aktívak, hogy komoly tényezőt jelenthessenek. Másrészt az általánosan elfogadott esztendősi generáció, amit főként az MDF ölel magába, eddig nem volt képes olyan módon megszólítani a magyar társadalom jelentős részét, különösen a fiatal generációt, ahogyan ezek az emberek értenek. Épp ezért az a

„Előre rettegek az 1994-es választási kampány stílusától és hangnemétől...”

FOTO SZIGETI TAMAS

erő számára az MDF diszkreditálódott, ha a választást úgy adják meg, mint jelenleg, hogy Csurka István magánvéleményét adta közre csupán. Ennek ellenére az MDF-ben még van egy olyan mag, illetőleg a párt múltjában vannak olyan tartalékok, amelyek segítségével a párt visszafordítható a csurkai irányból, akár pártszakadás, akár más módon. Am az ember ilyen csak félve jelentheti ki, mert okvetlenül rásütik, hogy politikai ellenfelének szétverésére játszik. Nem hiszem, hogy a magyar társadalom szempontjából okvetlenül előremutató lenne az MDF felbomlása, hiszen a demokrácia stabilizálását is súlyosan érintené.

A másik nagy párt, az SZDSZ is hosszú ideje gondokkal küzd. Hogy ezek a problémák miként oldódnak meg, azzal mindképpen meg kell várni a szabaddemokraták őszi küldöttgyűlését. Most úgy látom, hogy az SZDSZ stabilizálódik, a felbomlás veszélye messzebbre került, mint néhány hónapja, de a stabilizálás egyúttal a problémák koncentrációját is jelentette. A szabaddemokraták nem tudtak igazán választ találni arra, hogy mi okozta az SZDSZ hihetetlenül gyors negatív karrierjét. Hogyan lehetséges, hogy az induláskor legtöbb képviselővel rendelkező, legnépszerűbb ellenzéki párt — melynek elég lett volna csak

lasztásokon nemigen kamatozik. Szembenéztek-e ezzel az ellentmondással, amit egyik ideológusok, Bozók András a Magyar Narancsban a következőképpen fogalmazott meg: a választók viszonya a Fideszhez hasonló, mint az átlagember a filmstárokhöz: csodálják őket, rólu-ak álmodoznak, de feleségül mégis a szomszéd lányát veszik el — mégis csak a csínyesek is az illeto...

— Bozók hasonlatla szellemes, de némileg vitatható, hiszen a szomszéd lányával való házasság több okból szakadhat az emberre, és egy párt sem olyan, mint egy fizikailag kétségkívül nehezen megközelíthető filmstar, hiszen négy-ötvenként a szavazócédulák azonos módon vannak a pártok nevei elhelyezve. Az említett probléma azonban kétségkívül létezik. Foglalkozunk a kérdéssel, készülték elemzések az ellentmondás föloldására. Megjegyzendő azonban, hogy az általánosan elfogadott esztendősi generáció, amit főként az MDF ölel magába, eddig nem volt képes olyan módon megszólítani a magyar társadalom jelentős részét, különösen a fiatal generációt, ahogyan ezek az emberek értenek. Épp ezért az a

Vigyázzon a szemére!

Eddig nem törődöttünk vele, de ha van valami amit óvni kell, a szemünk világa az... Csak a tökéletes minőségű szemüveg nem roncsolja a szemét. A Carl Zeiss több mint 100 éves tapasztalata és egy igaz világszerte ismert szakmestere vigyáz az Ön szemére.

ZEISS Germany

Válassza a Zeiss márkajelű szemüvegeket!